

איך עילית אזולאי מתמודדת עם ההצלחה

במשך שנים הסתגרה עילית אזולאי בסטודיו שלה, וכשהחליטה לצאת אל העולם, גילתה שהוא דווקא מקבל אותה בזרועות פתוחות. אחרי תערוכות יחיד בניו יורק, ומכירת עבודה גדולת ממדים למרכז פומפידו, היא מציגה תערוכת יחיד בגלריה ברוורמן בתל אביב

אלי ערמון-אזולאי | 19.05.2013 | 10:21

עילית אזולאי אינה שייכת לתופעת כוכבי האמנות שהחלו לנצוץ בן לילה. להיפך, מאחוריה עשר שנים של התבודדות בסטודיו ותצוגה בחללים קטנים ושוליים. כאשר הגיעה ללימודי התואר השני של בצלאל, היא כבר היתה אמנית בשלה ובלטה בין כל בוגרי התוכנית בשנים האחרונות. לאחרונה נעלה תערוכת היחיד השניה שלה בניו יורק, **נמכרה עבודה גדולת ממדים שלה למרכז פומפידו** בפריס, היא עתידה להציג ב-KW שבברלין, ובימים אלה היא מציגה תערוכת יחיד ראשונה בגלריה ברוורמן בתל אביב שהחלה לייצג אותה לאחרונה.

התערוכה החדשה, שתוצג עד סוף יולי, נקראת "מפנה לשוני", על שם הטענה הפילוסופית של ויטגנשטיין והיידגר, כי גבולות השפה הם גם גבולות העולם. תחת כותרת זו חוגגת אזולאי את המפנה המהותי ביצירתה. „אני שואלת את המונח ומתחברת אליו משום שבעבודות הספציפיות האלה קרה משהו שונה בעבורי, הן נוצרו ובראו את עצמן באופן מוזר וללא שליטתי. הן נבנו מתוך שפה של סימנים שרק כאשר הסתיימו להתנסח נוצר עולם שיכולתי להבין“, מסבירה אזולאי.

בהמשך לדרך שהתוותה לעצמה החל בלימודי התואר השני, גם בתערוכה זו מוצגות עבודות צילום גדולות ממדים המתאפיינות בטכניקת העבודה הייחודית שפיתחה אזולאי, הכוללת צילום של כל אובייקט מעשרות זוויות שונות כדי לשמור ולחדד את התלת ממדיות שלו ולאתגר את הדו-מימדיות המובנית של הצילום. עם זאת, בשונה מעבודותיה הקודמות שנשענו על מתודה ברורה של עבודה הכוללת ארגון וסדר ברור, בעבודותיה החדשות קיים מוטיב של איבוד שליטה.

עילית אזולאי. צילום: אורי גרשוני

בין השינויים הבולטים לעין בעבודות אלה - מעבר מפורמט אופקי לפורמט אנכי, ובהתאם לכך מעבר מסידור על מדפים והתייחסות לגרביטציה ליצירת תחושה אינטנסיבית של קריסה. אם בעבודות קודמות ניכר ייצוג מהימן של פעולתה הארכיונית הכוללת איסוף, ניקוי וקיטלוג של אלפי פריטים, בעבודות אלה הממצאים נשאבים לתוך שטף של תנועה המייצרת כאוס. "החלטתי לעבוד בלי לחשוב, היו לי רעיונות אך לא משהו סופי או מגובש. זה היה כמו ציור המרשה לעצמו פעולה אקספרסיבית."

אבל גם בהיעדר שליטה, אזולאי מודעת לעולם המושגים העשיר שבו היא פועלת, כמו גם להיסטוריה של תחום הצילום והציור שממנו היא שואבת השראה. רוח המודרניזם והסוריאליזם גם יחד שורה על התערוכה כאשר עבודות זכות לשמות צבעי בסיס כדוגמת "אדום", "כחול", וכתמי צבע וצורות גיאומטריות מודרניסטיות מבצבים מהעבודות. היא לא זונחת את פעולת הצילום, אך מייצרת לעצמה ארגז כלים עשיר בדימויים שבעזרתו היא יוצרת ורסיה משלה לטכניקת הקולאז' בצילום. כמו כן, אפשר להבחין במוטיבים מוכרים מצילום וציור סוריאליסטי כמו ערעור על תפישת המציאות ושבירת נקודת המבט.

את הקיר הלבן שהיה מצע קבוע בעבודותיה הקודמות היא החליפה במסך מקרן כסוף וישן שמצאה בשיטוטה, הוא חוזר בווריאציות שונות בכל העבודות, מבריק, מקומט, בולט ונסתר, עוטה תמיד הילה נוסטלגית לסטודיו המיתולוגי של הצלמים בעשורים קודמים. מכונה נוספת שבולטת באחת העבודות היא "הברקו" שמקרין שיקופית של צלם. „כל צלם שפתח סטודיו של צילום הציג צילום עצמי עם מצלמתו שלו", מסבירה אזולאי.

"PAST PERFECT" צילום: עילית אזולאי / גלר

מעבר לאובייקטים האקראיים שמוצאים את דרכם ל**סטודיו שלה**, ומשם דרך התיעוד מרובה הזוויות לתוך העבודה, אזולאי בוחרת בקפידה דימויים מסוימים המטעינים ומעשירים את העבודות. אחת הדוגמאות לכך היא דמות הסוס, אשר, לדבריה, חוזרת כמעט בכל עבודה מאז שסיימה את התואר הראשון בבצלאל ב-1998. „היה לי חשוב שתמיד יהיה סוס, שיהיה איזכור לגוף הזה. אולי מתוך מקום נוסטלגי, או צורך שיהיה משהו אחד אצילי. במשך שנים הייתי מחכה לרגע מכריע ונעזרת במניפולציה שהצילום מאפשר וגם בשנים האחרונות, מאז שחדלתי לפעול כך, מופיע סוס, אני רוצה להאמין שהוא עוד מהווה סמל שלא קרס.“

דימוי נוסף הוא הנשר המופיע בעבודה המרכזית בתערוכה - "פאניקה בהיעדר אירוע" – עבודה גדולת ממדים הפרושה מתקרת הגלריה ועד הרצפה (כעשרה מטרים) ונעשתה במיוחד לגלריה. אזולאי שואלת פרקטיקות של ציירים כדוגמת פרנסיס בייקון אשר כלא את דמויותיו בזכוכיות, וכולאת אף היא דימויים מאחורי זכוכיות, נהנית מאפקטים של השתקפויות, שכפול והדהוד. במסגרת החירות שנטלה לעצמה בסדרת עבודות אלו, חדלה מלצלם את האובייקטים באותה שעה ביום ושיחקה עם התאורה וההצללות שרק תרמו לאקספרסיביות הגועשת.

מי שיתבונן היטב בעבודות החדשות יוכל לזהות אלמנטים מהארכיטקטורה של הגלריה עצמה, כמו פרזולי המעקה, גופי התאורה ועוד, שכן לראשונה בארץ (היא ניסתה זאת קודם לכן בתערוכתה שנעלה בתחילת החודש בגלריה אנדריאה מייזלין בניו יורק) עבדה אזולאי עם החלל. בעבור אחת העבודות אף בנתה קיר המתרחק מהקיר המקורי של החלל ומייצר שיפוע מסוים. „אני חושבת שהגעתי לצומת, אולי אף אומר שברון לב על הפרידה, מהרגע המכריע שבו אני עומדת עם חצובה ומחכה שמשהו יקרה. ההבנה שהדבר הזה לא קיים היתה אף קודם, אך מצד שני את ההסכמה למניפולציה הזו לקח לי יותר זמן לערער.“ התפנית החלה בעבודות הקודמות, אך בצורה יותר מושגית ואילו בתערוכה זו היא מעידה כי היה אלמנט גדול של שחרור.

”מה שאיפיון את הצילום שלי עד 2006 היה הרצון ליצר מקום הרמוני עם המציאות. לאט לאט לא מצאתי את עצמי עם התכונות המקוריות של הצילום וחווייתי כאזובה גדולה. התחלתי לגייס את כל האמצעים המניפולטיביים וליצור אמצעים שיאפשרו לי לעקוף את המציאות. בעבודות הקודמות השתמשתי באמצעים היפר-ריאליסטיים בשביל ליצור מצב מדומיין.“

2013, "CARRIER WALL" צילום: עלית אזולאי / גלר

את השינוי חבה אזולאי בת ה-42 לתוכנית רזידנסי שבה השתתפה וללימודי התואר השני בבצלאל. במשך חודשיים וחצי שהתה בחווה ייחודית בנברסקה שבעליה שיקם בשטח החווה בתים שנהרסו בסופות הוריקן או טורנדו. "נסעתי לשם לאחר נסיעה למצפה רמון שבה התחלתי לצלם נופים שטוחים וחשבת ש במדינה שטוחה כזו אמשיך להתעסק בצילום נוף. הבתים עצמם היו רדופים לגמרי, חלקם עוד לא שופצו. הוא הכניס אותי לחלל עם אוסף ברגים מתחילת המאה ועד היום ותפקידי היה למיין אותם. שלוש שעות כל בוקר הייתי יושבת עם זכוכית מגדלת. לאחר שלמדתי להבחין בין המתכות ולנקות חלודה עם מברשת, והוא בטח בי במיין טוב של הברגים, הוא נתן לי מפתחות ואיפשר לי לקחת מה שאני רוצה מהאוספים בתנאי שאחזיר למקום."

שם קרה המהפך ואזולאי החלה ליצור סביבות מפוסלות וגדל עניינה באובייקטים נטולי פונקציה. היא חדלה מלחפש אירוע או מצב ונשאבה יותר לייצוגים פורמליסטיים של סביבה הנבנים מכתם, צורה והפרישה שלהם בפריים. היא החלה לעסוק במחשבות על סדר הגודל של דברים. „באתי מנברסקה ישירות אל התואר השני, התחלתי לאסוף אובייקטים מעזובות, והמשכתי ליצר עבודות דומות למה שיצא בנברסקה, ובהן החזרתי את האובייקטים להצעות אדריכליות ופיסוליות.“

פער השנים בין התואר הראשון לשני הוא די חריג. מה עשית בזמן זה?

עילית אזולאי, 2013. "RED", צילום: עילית אזולאי / גלר

„אחרי התואר הראשון חוויתי, כמו בטח עוד הרבה אנשים, תחושת ואקום מאוד רצינית. חשתי בדידות גדולה. בעיקר חיפשתי חללים מחתרתיים, הצגתי ביוג יידיש - ספרייה ומקום ללימוד אידיש בירושלים, לאחר מכן התגלגלתי מתערוכה אחת לאחרת, שכרתי חלל והתחלתי לעבוד. נשארתי בירושלים עד תחילת האינתיפאדה השנייה. עברתי לתל אביב, שכרתי סטודיו, התפרנסתי מהוראה, צילום חתונות ואובייקטים. ניסיתי לנהל חיי משמעת סביב הסטודיו ולעבוד. לא לאט משהו הלך ונסגר, נכנסתי למצב בונקריסטי של עבודה שלא נחשפת. במקביל ובהתאמה אחזתי בגישה שמרנית כלפי הצילום, הנאחזת ביכולת של הצילום והסטודיו לנתק אותי מהמציאות.”

מה גרם לך להירשם לתואר השני?

“בשלב מסוים הבנתי שאני לא יוצאת מהבונקר, לא מסתכלת על העולם ולא מתחככת. הבנתי שאני לא יכולה להיות מושפעת וזיהיתי את הצורך בניתוק בכל מקום. עם תחילת התואר השני, הייתי כל כך צמאה להבין משהו חדש על העשייה שלי שהתחלתי לשוטט בלי מצלמה לראשונה בחיי. למזלי התברכתי גם בכיתה שעבדה בדלתות פתוחות ועודדה הרבה עבודת צוות ולאט לאט פתחתי גם את הדלת שלי.”

כיצד תרמו לך הלימודים הללו?

“הדבר החזק היה לעבוד בסמוך לאמנים אחרים מתחומים שונים ולספוג השפעה. מי שמאוד השפיעה עליי היתה יעל אפרתי. המסירות שלה והעובדה שהיתה לנו סקרנות דומה: המשיכה לקירות. מה שאני עושה בפוטושופ היא עושה בפיסול. מי שעוד השפיע עליי הוא עידו מיכאלי בזכות הסקרנות שלו והמסירות שלו למחקר. גם ההימצאות לצד ציירים, העובדה שאני נכנסת אליהם והעבודה לא גמורה, זה החל להיכנס לעבודות שלי, שחדלו מלהתרחש והחלו להצטבר.”

מאז תערוכת הגמר של התואר השני ב-2010, אזולאי זוכה להצלחה גדולה ועבודותיה הוצגו שוב ושוב. היא זכתה בפרס על הישגיה מטעם התוכנית של בצלאל ובאותה שנה גם זכתה בפרס ג'ראלד לוי לצלם צעיר מטעם מוזיאון ישראל והציגה בתערוכה קבוצתית במסגרת רכישות חדשות של המוזיאון. שנה לאחר מכן היא זכתה בפרס שרת התרבות והספורט וכן בפרס קונסטנטינר לצלם ישראלי מטעם מוזיאון ת"א

במסגרתו הציגה תערוכת יחיד. לא עבר זמן רב ופנתה אליה שגרירת הצילום הישראלי בניו יורק, אנדראה מייזלין, בעלת גלריה על שמה.

„כתבתי לה מכתב עוד קודם לכן, ולאחר שאמרו לי שזה לא נהוג, שמרתי אותו ומעולם לא שלחתי". בתקופה כה קצרה הספיקה להציג בגלריה שתי תערוכות יחיד, האחרונה, בהשתתפות הגלריה ביריד פריס פוטו, ננעלה בתחילת החודש וזכתה לביקורת אוהדת ב "New York Photo Review" מייזלין אחראית לקפיצה נוספת בקריירה שלה, כשתיווכה את מכירת עבודתה החשובה "Room 8" לאוסף של מרכז פומפידו בפריס. עבודה זו מ-2011 גדולת ממדים במיוחד (1.5*10 מטר). היא מורכבת מארבעה חלקים אבל נמכרה במהדורה מיוחדת שבה כל החלקים מחוברים ברצועה ארוכה.

הפריצה הגדולה של אזולאי היא גם בזכות מכון שפילמן לצילום, שלקח את האמנית תחת חסותו. לאחרונה נודע כי אזולאי היא האמנית הראשונה שתשתתף ביוזמה החדשה של קרן שיר, בניהולה של פרדריקה שיר, מכון שפילמן וה-KW-בברלין. מדובר בתוכנית שהות בת חצי שנה בברלין במסגרתה יתקבל אזולאי ליווי אוצרותי מצוות המרכז ותערוכת יחיד בסוף התוכנית. אזולאי תחל את התוכנית בחודש יוני הקרוב.

כעת אזולאי צריכה להתמודד עם ההצלחה הגדולה. "אני מנסה את המציאות הרבה פעמים", היא אומרת, "כשנאלצתי לצלם חתונות ולא היתה לי מצלמה או אפשרות לרכוש אחת, לקחתי הלוואה שמיד לאחריה הגיעו ארבע חתונות שכיסו את ההוצאה. כשלקחתי סטודיו לראשונה בחיי, הוצאה שהייתי רחוקה מלעמוד בה, נכנסו מספר הזמנות צילום תכשיטים. זה הוכיח לי שאם אקפוץ אמצא מים בבריכה. כך עכשיו הורדתי ימי הוראה בהדרגה ואני מצליחה להחזיק מעמד."